



5.14 Dějepis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení předmětu

Dějepis přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti, avšak jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů. Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace.

Znalost různých historických epoch napomáhá k celkové orientaci v mnohotvárnosti kulturních, politických, sociálních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života. Podstatné je rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatie, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí, ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti. Obecně historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazováním dějin regionu i dějin místních.

Vyučovací předmět dějepis je úzce spjat s dalšími vyučovacími předměty:

ZEMĚPIS – orientace v mapách světadílů, územní rozsah států

MATEMATIKA – orientace v časové přímce a letopočtech

JAZYKY- vznik a vývoj lidské komunikace, významní spisovatelé, jejich tvorba

OBČANSKÁ VÝCHOVA – člověk a společnost, první státy, státní zřízení, lidská a občanská volební práva, systémy

FYZIKA, PŘÍRODOPIS, CHEMIE – vědecké poznatky, rozvoj vědy a techniky

VÝTVARNÁ VÝCHOVA – orientace ve stavebních slozích, umělecká díla, významní umělci

TĚLESNÁ VÝCHOVA – odkaz řecké kultury, olympijské hry



Do předmětu jsou integrována průřezová témata: ENV, MKV, VEG, VDO

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

- rozvíjení vlastního historického vědomí
- vnímání obrazu hlavních vývojových linií
- získávání orientace v historickém čase
- pochopení souvislostí dějinných událostí a procesů
- chápání kulturní rozmanitosti světa
- utváření pozitivního hodnotového systému
- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
- úcta k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům

Časové a organizační vymezení předmětu

Ročník	1.	2.	3	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Časová dotace	-	-	-	-	-	2	2	2	2



Vzdělávací obsah je rozdělen do tematických celků:

- 6. ročník – dějiny pravěku a starověku,
- 7. ročník - dějiny raného a vrcholného středověku
- 8. ročník - dějiny pozdního středověku, počátky novověku, svět do I. světové války
- 9. ročník - dějiny 20. století až po žhavou současnost

Výchovně vzdělávací strategie předmětu dějepis

Kompetence k učení:

Učitel

- motivuje žáky k vyhledávání informací v učebním textu a vede je k formulaci hlavní myšlenky vlastními slovy
- nabízí žákům dostatek spolehlivých informačních zdrojů s historickou tematikou a vede je k jejich pravidelnému využívání
- volí vhodné aktivační metody, které jim přiblíží problematiku historie a povedou k ochotě se o ni dále zajímat

Kompetence k řešení problémů:

Učitel

- vede žáky k porovnávání odborných názorů a k obhájení vlastního postoje
- předkládá žákům dostatek námětů k samostatnému uvažování a řešení problémů souvisejících s historickým vývojem

Kompetence komunikativní:

Učitel

- vhodně používá odbornou terminologii a tím je vede k uplatňování vhodných prostředků komunikace
- nabízí žákům dostatek možností k porozumění textů a obrazových materiálů souvisejících s dějinami lidstva
- vhodnými náměty k diskuzi posiluje schopnost žáka obhájit svůj názor

**Kompetence občanská:**

Učitel

- rozvíjí zájem o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství a tím utváří a upevňuje vědomí přináležitosti k evropské kultuře
- vhodnými prostředky podněcuje žáky k orientaci v aktuálním dění v České republice a ve světě a rozvíjí zájem o veřejné záležitosti
- nabízí žákům dostatek příležitostí k pochopení práv a povinností, které budou rozvíjet jeho demokratické myšlení
- navozuje dostatek situací, které vedou k vědomí odlišnosti i jedinečnosti každého člověka a povedou k úctě k vlastnímu národu i jiným národům a etnikům

Kompetence pracovní:

Učitel

- vede žáka ke správnému používání učebních pomůcek
- vyžaduje dodržování bezpečnostních předpisů a hygienických návyků

Kompetence sociální a personální:

Učitel

- vhodnými metodami podněcuje žáky k aktivní spolupráci a přijetí role ve skupině
- poskytuje dostatek prostoru pro prezentaci práce žáka i skupiny
- posiluje utváření vědomí vlastní identity, sebepoznání a sebehodnocení a vede žáky k přijetí úspěchu i neúspěchu

Kompetence digitální:

Učitel

- vede žáka k samostatnému ovládnutí a používání PC, tabletů, mobilních telefonů a dalších zařízení při práci s historickými daty a údaji
- vede žáka k samostatnému ovládnutí a používání běžně dostupných aplikací a služeb pro učení



- motivuje žáka k samostatnému rozhodování, které aplikace a zařízení pro danou činnost použít
- vede žáka k získávání, vyhledávání a kritickému posouzení dat a informací
- vede k samostatné volbě postupů, způsobů a prostředků s ohledem na danou situaci
- vede žáka k vytváření a úpravě digitálního obsahu za využití různých formátů
- vede žáka k vyjadřování se za pomoci digitálních prostředků
- vede žáka k pochopení významu technologií pro lidskou společnost
- seznamuje žáka s novými technologiemi, vede jej ke kritickému hodnocení jejich přínosů a reflektování rizika jejich využívání
- vede žáka k ostražitosti při spolupráci, komunikaci, sdílení informací a etickému jednání v digitálním prostředí a bezpečnému zacházení se zařízeními a daty

Dějepis – 6. ročník

Očekávané výstupy RVP Žák/žákyně	Školní rozpracované výstupy Žák/žákyně	Učivo	Poznámky, PT, metody, práce, přesahy
<u>Člověk v dějinách</u> Uvede příklady důležitosti a potřeby dějepisných znalostí Uvede příklady zdrojů informací o minulosti, pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány Orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu <u>Počátky lidské společnosti</u> Charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu Objasní význam zemědělství, dobytčářství a	• vyjmenuje konkrétní příklady pramenů • vyhledá zdroje informací, popíše práci archeologů, orientuje se na časové přímce • naučí se charakterizovat základní etapy vývoje člověka • popíše život pravěkých lidí • vysvětlí, proč vznikalo náboženství a umění • objasní rozvoj v zemědělství, zpracování kovů	Význam zkoumání dějin, získávání informací o dějinách, historické prameny Historický čas a prostor <u>Pravěk</u> Člověk a lidská společnost v pravěku Vývoj v českých zemích, kultury na	Rozhovor, diskuse, skupinová práce, příslušná literatura ENV – pole, způsoby hospodaření na nich



zpracování kovů pro lidskou společnost Uvede příklady archeolog. kultur na našem území <u>Nejstarší civilizace, kořeny evropské kultury</u> Rozpozná souvislosti mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací Uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví Demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem Porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie	• orientuje se na mapě archeologických nalezišť • zdůvodní souvislosti mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních států • vysvětlí důležitost písma a vznik prvních zákonů, • ukáže na mapě místa vzniku starověkých států v povodí významných řek • orientuje se v mapě a časové přímce, chronologicky uspořádá významné události, vysvětlí úlohu náboženství a kultury v životě Řeků • objasní podstatu antické demokracie i přínos této kultury naší společnosti • porovná společnost v Athénách a ve Spartě • vysvětlí historickou úlohu a význam Alexandra Makedonského, helenistické kultury • vysvětlí vznik a vývoj křesťanství a jeho význam • orientuje se v nejstarších římských dějinách • pozná nejvýznamnější typy památek, rozliší stavební slohy, charakterizuje okolnosti rozpadu západořímské říše • vylíčí pomocí mapy • územní rozsah říše, její hranice	našem území <u>Nejstarší starověké civilizace a jejich kulturní odkaz</u> Mezopotámie Egypt Indie Čína, Amerika • přírodní podmínky • vývoj státu, kultura • vzdělanost, náboženství • zemědělství • řemesla a obchod • kořeny a zdroje evropské civilizace <u>Antické Řecko</u> Přírodní podmínky, osídlení, způsob života Náboženství Mykénské období Homérské období Athény a Sparta Klasické Řecko, antická demokracie, kultura a vzdělanost Řecko – perské války Nadvláda Makedonie Osobnosti, přínos antiky Helenistická kultura <u>Antický Řím</u>	ENV – nerovnoměrnost života na Zemi MKV – rovnocennost všech etnických skupin a kultur ENV – kulturní krajina, změny v krajině VEG – kořeny a zdroje evropské civilizace VDO – základní principy a hodnoty demokratického
---	--	--	--



		Přírodní podmínky, osídlení, způsob života Etruskové, počátky Říma-doba královská Boj o nadvládu Ve Středomoří Republika, císařství Kultura a její přínos pro současnost. Zrod křesťanství. Rozpad římské říše. Střední Evropa a její styky s antickým Středomořím	politického systému, spravedlnost, řád, zákon, právo, morálka MKV – právo všech lidí žít společně, vztahy mezi kulturami VDO – klíčové mezníky evropské historie Nástěnné tabule stavebních slohů
--	--	---	---

Dějepis - 7. ročník

Očekávané výstupy RVP Žák/žákyně	Školní rozpracované výstupy Žák/žákyně	Učivo	Poznámky, PT, metody, práce, přesahy
Křesťanství a středověká Evropa Popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států Porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti Objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto tvarů v evropských souvislostech	- vysvětlí základní pojmy (feudál, poddaný, církev, křížové výpravy) - objasní a popíše rozdíly křesťanského náboženství a islámu - charakterizuje kulturu a společnost doby velkomoravské, rozpozná znaky románského slohu, - uvede příklady této kultury u nás, charakterizuje úlohu panovnických dynastií	Raný středověk Nový etnický obraz Evropy Utváření států ve východoevropském a západoevropském kulturním okruhu a jejich specifický vývoj (Francká říše, Byzantská říše) Křesťanství, papežství, císařství, křížové výpravy Arabové, Turci Islám, islámské říše ovlivňující Evropu	VEG – kořeny a zdroje evropské civilizace VDO – principy soužití s minoritami, zdroje konfliktů ENV – nerovnoměrnost života na Zemi Nástěnné tabule, křížovky,



Vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám Ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury Vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život Vysvětlí znovuzrození antického ideálu člověka	• porovnává hospodářství raného a vrcholného středověku, hledá pokrok • vysvětlí změny ve způsobu života ve městech, rozdělí obyvatelstvo podle majetku a popíše funkce jednotlivých vrstev • charakterizuje vládu císaře Karla IV., uvede významné památky této doby- součást kulturního dědictví • hodnotí význam Husovy osobnosti i díla • posuzuje přínos vlády Jiřího z Poděbrad pro současnost • vysvětlí znovuzrození antického ideálu člověka • charakterizuje vládu Jagellonců	Velká Morava a český stát, jejich vnitřní vývoj a postavení v Evropě Struktura středověké společnosti, funkce jednotlivých vrstev Kultura středověké společnosti- románské a gotické umění, vzdělanost Husitství Renesance Humanismus	video ČJ MKV – právo všech lidí žít společně, vztahy mezi kulturami ENV – pole, způsoby hospodaření, kulturní krajina, změny v krajině VEG – klíčové mezníky evropské historie ENV – lidské sídlo-město Videofilm Jan Žižka
--	---	---	--

Dějepis – 8. ročník

Očekávané výstupy RVP Žák/žákyně	Školní rozpracované výstupy Žák/žákyně	Učivo	Poznámky, PT, metody, práce, přesahy
Objevy a dobývání, počátky nové doby Popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky Vysvětlí nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky Objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř	• posuzuje vliv zámořských objevů na pokrok • uvede nové myšlenky žádající reformu církve, • zná hlavní osobnosti • objasňuje postavení českého státu uvnitř habsburské monarchie • vysvětlí vliv náboženství na život lidí v této době,	<u>Raný novověk</u> Reformace a její šíření Evropou Zámořské objevy a počátky světa Český stát a velmoci v 15. – 18. století	ENV – nerovnoměrnost života na Zemi VEG – kořeny a zdroje evropské civilizace



habsburské monarchie Objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky Na příkladech evropských dějin konkretizuje absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus Rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek <i>Modernizace společnosti</i> Vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti Objasní souvislosti mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé Porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů Charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin, uvede požadavky, jak byly	• popíše příčiny náboženských válek • popíše situaci v českých zemích po třicetileté válce • najde rozdíly mezi absolutismem, konstituční monarchií, republikou • objasní vliv osvícenství na hospodářský, společenský a kulturní rozvoj našich zemí a celé Evropy • odůvodní vznik revoluce v Anglii • vytvoří přehled reforem Marie Terezie a Josefa II., posuzuje jejich důležitost • posoudí vliv francouzské revoluce a napoleon. Válek na dění v Evropě • zdůvodňuje boj dělníků za sociální spravedlnost, uvede příklady osobností zabývajících se touto problematikou • uvede příklady významných kulturních památek a přehled představitelů klasicismu, romantismu • porovnává jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa • chápe revoluční období jako řešení politických, sociálních a národnostních problémů	<u>Novověk- od 2. poloviny 17. století do konce 18. století</u> Osvícenství Barokní kultura Habsburská monarchie – Reformy Marie Terezie, Josefa II. Vznik USA <u>Novověk- konec 18. století, 19. století</u> Velká francouzská revoluce a napoleonské období, vliv na Evropu a svět, vznik USA industrializace a její důsledky pro společnost, sociální otázka Národní hnutí velkých a malých národů, utváření novodobého českého národa Revoluce 19. století jako prostředek řešení politických, sociálních a národnostních problémů	VDO-občan jako odpovědný člen společnosti VDO – příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů MKV-otázka lidských práv, základní dokumenty ENV – kulturní krajina MKV – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci MKV-odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám
--	--	--	---



formulovány ve vybraných evropských revolucích Na vybraných příkladech demonstuje základní politické proudy Vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla, charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií	osvojuje si nové pojmy	Politické proudy (konzervatismus, liberalismus, demokratismus, socialismus), ústava, politické strany, občanská práva Kulturní rozrůzněnost doby Konflikty mezi velmocemi, kolonialismus	skupinám; ENV – průmyslová revoluce Nástěnné tabule VEG – klíčové mezníky evropské historie
---	--	---	---

Dějepis – 9. ročník

Očekávané výstupy RVP Žák/žákyně	Školní rozpracované výstupy Žák/žákyně	Učivo	Poznámky, PT, metody, práce, přesahy
<u>Moderní doba</u> Na příkladech demonstuje žák zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky Rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů Charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět, rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu Na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv	- pojmenuje světové velmoci, charakterizuje způsob vlády, získávání kolonií - formuluje příčiny nerovnoměrného vývoje vybraných států - vysvětlí rozpory mezi jednotlivými státy a hlavní důvody, které vedly k vypuknutí první světové války - demonstruje na příkladech zneužití techniky - objasní postavení českých zemí, úlohu osobnosti T. G. Masaryka - objasní vnitřní i zahraniční situaci vzniklé ČSR - vysvětlí vliv světové hospodářské krize na rozvoj fašismu, nacismu a komunismu - objasní význam Mnichov. dohody v historii	Moderní doba I. světová válka a její politické, sociální a kulturní důsledky Nové politické uspořádání Evropy, úloha USA ve světě Vznik Československa, jeho hospodářsko-politický vývoj, sociální a národnostní problémy republiky Mezinárodně politická a hospodářská situace ve 20. a 30. letech	VDO – příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů MKV – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci



Zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí	• zdůvodní příčiny vypuknutí II. svět války • na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv • popíše průběh války, používané zbraně • hodnotí činnost našeho domácího a zahraničního odboje • shrne ukončení války, způsob potrestání válečných zločinců – mezinárodní procesy, charakterizuje problematiku u nás • chápe možnost různé interpretace historických faktů a nutnost kritického přístupu k interpretacím • charakterizuje poválečný vývoj ČSR, který vyústil v únorové události 1948, vysvětlí nastolení totalitní moci v Československu, vliv SSSR • formuluje, seznámí s příklady studené války, uvádí rozdíly života v západním a východním bloku, politické, hospodářské, sociální a ideologické soupeření supervelmocí	Totalitní systémy –komunismus, fašismus, nacismus, důsledky pro Československo a svět Druhá světová válka Holocaust Situace v našich zemích, domácí a zahraniční odboj Politické, mocenské a ekonomické důsledky války Dějiny od poloviny 20. století po současnost Vnitřní situace v zemích východního bloku (na vybraných příkladech srovnání s charakteristikou západních zemí) Studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků reprezentovaných supervelmocemi, politické, hospodářské, sociální a ideologické	MKV-odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám MKV – projevy rasové nesnášenlivosti MKV – rovnocennost všech etnických skupin a kultur VDO – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie, základní kategorie fungování demokracie VEG – klíčové mezníky evropské historie VEG – naše vlast a Evropa, co Evropu spojuje a co ji rozděluje ENV – kulturní krajina VDO – základní principy a hodnoty demokratického politického systému MKV – multikulturalita současného světa ENV – aktuální ekologický problém, nerovnoměrnost vývoje života na Zemi (globalizace)
<u>Rozdělený a integrující se svět</u> Vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa, uvede příklady střetávání obou bloků Vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce	• vysvětlí příčiny rozpadu východního bloku, rozklad komunistických systémů • seznámí se s vnitřní situací v naší republice v roce 1989 a s vývojem v 90. letech – vznik ČR • poukáže na problémy současné Evropy		



Posoudí postavení rozvojových zemí Prokáže základní orientaci v problémech současného světa	• ujasní začlenění ČR do integračního procesu (vstup do EU), posoudí postavení rozvojových zemí • poukáže na vliv médií na každodenní život, hrozbu terorismu	soupeření Rozpad koloniálního systému, mimoevropský svět Vývoj Československa a od roku 1945 do roku 1989, vznik České republiky Věda, technika a vzdělání jako faktory vývoje, sport a zábava Problémy současnosti	Aktivní spolupodílení dle svých možností na MKV- aktivní spolupodílení, přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin; VDO-občan jako odpovědný člen společnosti
---	---	--	--